

Pension och skatt 2021

Skatteavdrag för pension och lön vid olika åldrar



PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
Typexempel 1: Ta ut pension och samtidigt sluta arbeta	ii
Typexempel 2: Fortsätta arbeta istället för att ta ut pension	ii
Typexempel 3 och 4: Fortsätta arbeta till viss del och samtidigt ta ut pension.....	ii
1. Inledning	1
2. Historik	1
3. Faktorer som påverkar pensionsuttaget	3
3.1. Senare uttag ger högre allmän pension	3
3.2. Lägre skatt vid fortsatt arbete och vid ett senare pensionsuttag för personer bosatta i Sverige	3
3.3. Väsentliga skattebegrepp	5
3.4. Skatt för personer bosatta utanför Sverige	7
3.5. Avgifter per anställd för företag	7
3.6. Egenföretagares personliga avgifter	8
4. Skatt före och efter det år personen fyller 66 år	9
5. Tjänstepensionens påverkar på skatten	14
Bilaga 1: Vanliga frågor	15
Bilaga 2: Skatteskillnader vid pension	17
Bilaga 3: Socialavgifternas skatteinnehåll	19

Sammanfattning

Inkomstskatten på lön vid given ålder är lägre än den är för pension. Det beror på det jobbskatteavdrag som införts. Det kan därmed bland annat av det skälet löna sig att arbeta och ha lön jämfört med att sluta arbeta och ha pension. Från det år personen fyller 66 år är inkomstskatten dessutom lägre beroende på det förhöjda grundavdraget.

Att vänta med att ta ut sin pension är fördelaktigt ur flera aspekter. Dels ökar den inkomstgrundade pensionen av fortsatt arbete genom att ytterligare pensionsrätter tjänas in, och dels får den enskilde ett fördelaktigare skatteavdrag på pensionen vid ett uttag från och med januari det år personen fyller 66 år jämfört med om pensionen tas ut tidigare. Dessutom innebär tid med lön oftast en tid med högre inkomst jämfört med samma tid som pensionär, vilket i sig också är en fördel.

Detta kan belysas med några typexempel:

Tabell 1: Typfall¹

Typfall	Åtillder	Inkomstbrutto/år	Inkomstbrutto/månad	Skatteavdrag/månad (avrundat)	Skatt i %
1. Ta ut pension och sluta arbeta	62 år	180 000	15 000	4 000	27 %
	66 år	180 000	15 000	2 600	17 %
2. Fortsätta arbeta och inte ta ut pension	62 år	180 000	15 000	2 600	18 %
	66 år	180 000	15 000	1 100	8 %
3. Fortsätta arbeta och ta ut pension	62 år	360 000*	30 000	7 500	25 %
	66 år	360 000*	30 000	4 800	16 %
4. Fortsätta arbeta och ta ut pension	62 år	480 000**	40 000	10 400	27 %
	66 år	480 000**	40 000	7 400	19 %

* 360 000 = 180 000 lön och 180 000 pension, arbetar ca 50 procent.

** 480 000 = 300 000 lön och 180 000 pension, arbetar ca 80 procent.

¹ Observera att siffrorna i tabellen är avrundade och inte exakta värden. Beräkningen utgår från en genomsnittlig skatt på 32,28 och utan kyrkoskatt.

Typexempel 1: Ta ut pension och samtidigt sluta arbeta

Skillnad i nettopension mellan den yngre och den äldre pensionären vid en bruttoinkomst (pension) på 180 000 kronor är cirka 16 500 kronor per år eller cirka 1 380 kronor per månad. Det beror på att den äldre pensionären, som har fyllt 66 år, har ett förhöjt grundavdrag som inte den yngre pensionären har.

Typexempel 2: Fortsätta arbeta istället för att ta ut pension

Skillnad i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomstagaren vid samma bruttoinkomst (lön) på 180 000 kronor är cirka 17 900 kronor per år eller cirka 1 490 kronor per månad. Det beror på att den äldre inkomstagaren, som har fyllt 66 år, har både ett förhöjt grundavdrag och ett förstärkt jobbskatteavdrag och det har inte den yngre inkomstagaren.

Den lägre skatten på 8 procent, som gäller från och med det kalenderår inkomstagaren fyller 66 år, medför vissa effekter eftersom inkomstagaren fortsätter tjäna in nya pensionsrätter till det allmänna pensionssystemet oberoende av ålder. Den sammanlagda pensionsrätten är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten. Man kan här tala om att skatten faktiskt är negativ – inkomstagaren får betalt inte bara av arbetsgivaren utan även av staten för att arbeta eftersom inkomsten ligger till grund för pensionsrätt. Först vid en inkomst om 437 000 kronor betalas skatt som överstiger pensionsrättens värde.²

Typexempel 3 och 4: Fortsätta arbeta till viss del och samtidigt ta ut pension

Skatteavdraget för de här personerna grundas både på förvärvsinkomst och på pension. Jobbskatteavdraget baseras på förvärvsinkomsten men grundavdraget baseras på hela inkomsten. Ju större andel av den totala inkomsten som kan hänföras till arbete ju större blir också skillnaden i nettoinkomst mellan förvärvsarbete och pension. Som vid de båda förgående typexemplen är skatteavdraget även här högre för en 62-åring än för en 66-åring och nettoinkomsten skiljer sig mellan pensionärerna.

Skillnad i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomstagaren vid samma bruttoinkomst (lön och pension) på 360 000 kronor är cirka 32 900 kronor per år eller cirka 2 740 kronor per månad. Det beror på att den äldre inkomstagaren har både ett förhöjt grundavdrag och ett förstärkt

² Resonemanget om negativ skatt bortser från att arbetsgivaren betalar en arbetsgivaravgift på 10,21 procent av lönen.

jobbskatteavdrag och det har inte den yngre inkomstagaren. Dessutom beskattas pensionen med en lägre procentsats från och med januari det år personen fyller 66 år.

Skillnad i nettoinkomst mellan en yngre och en äldre höginkomstagare, när bruttoinkomst (lön och pension) är på 480 000 kronor, har samma orsaker som för de inkomstagarna med lägre inkomst. Dock är skatteavdragen i procent högre i och med den högre inkomsten. Skillnaden är cirka 35 600 kronor per år eller cirka 2 970 kronor per månad för höginkomstagaren mellan 62 år och 66 år.

1. Inledning

Det är bra att ha rätt kunskap om de ekonomiska konsekvenserna när man väljer tidpunkt för sitt uttag av pension och när man väljer att sluta sitt lönearbete.

Syftet med detta dokument är att med tyngdpunkt på skatteeffekterna reda ut de begrepp och de frågor som kan komma från personer som står inför valet mellan arbete och pension.

Dokumentet är inte avsett att ge svar på frågor om en enskild persons exakta skatteavdrag i olika situationer. På Skatteverkets hemsida under *Räkna ut din skatt* kan den enskilde själv göra en preliminär beräkning av storleken på sitt skatteavdrag vid olika fördelning mellan förvärvsarbete och pension³.

2. Historik

Före 2003 hade en pensionär bosatt i Sverige med en pension bestående av folkpension, pensionstillskott och allmän tilläggspension på minst 6 000 kronor per månad, rätt till ett särskilt grundavdrag (SGA). Detta avdrag innebar ett högre grundavdrag och därmed en lägre skatt än den skatt en förvärvsaktiv med motsvarande inkomst hade.

I samband med att det nya pensionssystemet infördes var utgångspunkten att pensionärer skulle betala samma inkomstskatt som förvärvsaktiva.

År 2007 infördes en skattereduktion för förvärvsarbete (jobbskatteavdrag). Under de följande åren och fram till idag har ytterligare höjningar införts av denna typ av skattereduktion. Syftet med införandet var att det skulle bli mer lönsamt att arbeta. För att fler äldre skulle stanna kvar i arbetslivet infördes dessutom ett högre jobbskatteavdrag för personer som är 66 år och äldre. Skattereduktionen var utformad så att de största procentuella skattelättnaderna gick till låg- och medelinkomsttagare.

För att förbättra de ekonomiska villkoren för äldre infördes år 2009 en skattelättnad i form av ett förhöjt grundavdrag för personer som under inkomståret fyller 66 år eller är äldre. Även här har det under de följande åren införts ytterligare höjningar av det förhöjda grundavdraget.

År 2016 sänktes skatten ytterligare för de äldre. Skattereduktionerna över åren har varit utformade så att de största procentuella skattelättnaderna har gått till personer med låg pension. Grundskyddet inom pensionssystemet har därigenom höjts i termer av vad som utbetalas efter skatteavdrag.

³ Under januari 2021 finns endast beräkning avseende inkomstår 2020 på Skatteverkets hemsida. En beräkning avseende inkomstår 2021 kommer sannolikt, som föregående år, finnas på plats i februari/mars 2021.

Även år 2018 sänktes skatten för pensionärer. Denna gång var skattesänkningen framförallt riktad till de med medelhög pension. Även personer som hade sjuk- eller aktivitetsersättning fick en skattesänkning.

År 2019 sänktes skatten ytterligare för personer 66 år eller äldre. Alla som betalade skatt fick skattesänkning men pensionärer med medelhög och hög pension fick större sänkningar av skatten. Även de som arbetade och var 66 år eller äldre fick skattesänkning. Sänkningen berodde på att det förhöjda grundavdraget höjdes för pensionärer som under året fyller 66 år. Under 2019 infördes en public service-avgift för samtliga inkomsttagare på maximalt cirka 1 400 kronor per år. Den ersatte den gamla TV-avgiften som var ställd till respektive hushåll.

År 2020 sänktes skatten på nytt för pensionärer. De som hade hög pension fick en sänkning av skatten. Även de som arbetade och var 66 år eller äldre fick en skattesänkning. Sänkningen berodde på att det förhöjda grundavdraget höjdes för de som under året fyller 66 år. Den så kallade värnskatten togs också bort 2020, som är en statlig inkomstskatt för de med hög förvärvsinkomst.

År 2021 sänks skatten ytterligare för pensionärer. De som har hög pension får en sänkning av skatten. Även de som lönearbetar och är 66 år eller äldre får skattesänkning. Sänkningen beror på att det förhöjda grundavdraget höjs för de som under året fyller 66 år. En skattereduktion för förvärvsinkomster införs 2021. Det innebär att de med lön och socialförsäkringar⁴, inklusive pension, får en skattereduktion. Skattereduktionen är lägre för låga inkomster och trappas upp med högre inkomster tills den maximala nivån om 1 500 kronor är nådd. Summan 1 500 kronor är den införda maximala gräns som reduceringen kan ge.

Personer under 66 år som har pension liksom personer som uppbär socialförsäkringar har fortsatt högre skatteavdrag. Något motiv till den högre skatten för dessa grupper finns inte angivet i propositionerna för skatteförslagen.

Konsekvensen av förändringarna har inneburit ett avsteg från den ursprungliga tanken om samma inkomstskatt oavsett om inkomsten utgörs av lön eller pension.

För pensionärer som beskattas genom särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK) gäller andra regler som inte är åldersrelaterade.

⁴T.ex. sjukpenning, föräldrapenning eller a-kassa.

3. Faktorer som påverkar pensionsuttaget

För att den enskilde ska kunna välja den ”rätta” uttagstidpunkten, krävs kunskap om vilka effekter som fortsatt arbete och ett senare pensionsuttag innebär för den enskildes ekonomi.

3.1. Senare uttag ger högre allmän pension

Ett senare uttag av allmän pension ger högre pension i de flesta fall. Fortsatt arbete innebär också nya pensionsrätter och bidrar därmed till en högre allmän pension. Det gäller både om personen arbetar istället för att gå i pension eller om personen fortsätter att arbeta vid sidan om sin pension. På alla arbetsinkomster upptill en viss nivå⁵ tjänas ny pensionsrätt in till allmän pension med 18,5 procent⁶. Detta oavsett om man redan har påbörjat sitt uttag av den allmänna pensionen eller inte. Det ger livsvarigt cirka 110 kronor mer i pension per år för varje 10 000 kronor i årslön. Gäller för inkomst av arbete upp till intjänandetaket

Den sammantagna effekten av att arbeta ytterligare ett år och ta ut pension ett år senare kan uppskattas innebära cirka 7–8 procent högre allmän pension under förutsättning att det rör sig om en person som ligger över gränsen för att få garantipension.

En person född 1937 eller tidigare kan inte tjäna in några nya pensionsrätter efter det år personen fyllde 64 år.

När det gäller tjänstepensionen leder arbete efter 65 års ålder i normalfallet inte till ytterligare intjänande av pensionsrätter, men senare uttag av tjänstepension ger ändå en högre pension.

Olika tjänstepensionsavtal fungerar dock olika och den som vill veta effekterna av ett senare uttag för tjänstepensionen kan dels göra en prognos på www.minpension.se och/eller fråga sitt/sina tjänstepensionsbolag.

3.2. Lägre skatt vid fortsatt arbete och vid ett senare pensionsuttag för personer bosatta i Sverige

Skatteverket sammanställer varje år information om vilka förutsättningar som gäller för beräkning av skatteavdrag för det kommande inkomståret för

⁵ Intjänandetaket och avgiftstaket är satt till 7,5 inkomstbasbelopp eller 8,07 inkomstbasbelopp minus 7 procent i avgift. Det är i år, 2021, att den högsta pensionsgrundande inkomsten kan vara 511 000 kronor och avgiftstaket är 538 700 kronor.

⁶ Avdrag görs med 7 procent i allmän pensionsavgift på avgiftsunderlaget så pensionsavgiften blir 17,21 procent av avgiftsunderlaget.

personer bosatta i Sverige. Beräkning av skatteavdrag för inkomstår 2021 påverkas bland annat av nivån för när statlig inkomstskatt börjar tas ut, skattereduktion för arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), skattereduktion för förvärvsinkomst och det förhöjda grundavdraget. Dessutom påverkas skatteavdraget av årets nivå på prisbasbelopp och inkomstbasbelopp.

Skatteverket upprättar för varje kommunal skattesats tabeller över skatteavdrag för olika inkomstlagen. Skattetabellerna bygger vidare på ett antal förutsättningar som till exempel att inkomsten under inkomståret är oförändrad och att en person enbart har den typ av inkomst som den enskilda tabellen avser.

Som framgår av sammanställningen nedan är tabellerna indelade i sex olika kolumner utifrån ålder på den skattskyldige och utifrån typ av inkomst. Från och med 2021 finns skattereduktion för förvärvsinkomst som berör alla de sex olika kolumnerna.

Från 66-årsåret skattar en löntagare i kolumn 3 medan en yngre löntagare skattar i kolumn 1. En pensionär skattar, från och med det år pensionären fyller 66 år, i kolumn 2 medan en yngre pensionär skattar i kolumn 6. Om en persons taxerade inkomst består av både lön och pension kommer därför skatteavdraget att göras enligt två olika kolumner.

Effekterna av skatteavdrag enligt de olika kolumnerna kan följas i Diagram 1: Skatt vid given årsinkomst som finns under rubriken ”Skatt före och efter 66-årsåret”.

Tabell 2: Skattecolumn beroende på ålder och inkomst

	Berörd skattskyldig	Typ av inkomst	Innebär att hänsyn tas till	Beskattning av inkomsten sker enligt nedanstående skattecolumn
	Inte fyllt 65 år vid inkomstårets ingång ⁷	Löner, arvoden	Allmän pensionsavgift Rätt till jobbskatteavdrag	1
	Fyllt 65 år vid inkomstårets ingång ⁸	Pensioner	Inte allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag Förhöjt grundavdrag	2

⁷ För 2021 avses person född 1956 eller senare.

⁸ För 2021 avses person född 1955 eller tidigare.

Född 1938 eller senare och fyllt 65 år vid inkomstårets ingång Född 1937 eller tidigare	Löner, arvoden	Oberoende av om allmän pensionsavgift ska betalas eller inte Rätt till förhöjt jobbskatteavdrag Förhöjt grundavdrag	3
Inte fyllt 65 år vid inkomstårets ingång	Sjukersättning	Allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag Skattereduktion för sjukersättning	4
Född 1938 eller senare	Andra pensionsgrundande ersättningar än löner	Allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag	5
Inte fyllt 65 år vid inkomstårets ingång	Pensioner	Inte allmän pensionsavgift Inte rätt till jobbskatteavdrag	6

3.3. Väsentliga skattebegrepp

Kortfattat beskrivs nedan de skatterättsliga begrepp som är viktiga för att förstå skillnader i skatt på lön och pension för olika åldersgrupper.

Grundavdrag och förhöjt grundavdrag

Skatteberäkningen utgår från den enskildes inkomst av tjänst (lön, pension m.m.). När denna eventuellt minskats med eventuella avdrag för tjänst och allmänna avdrag återstår den taxerade förvärvsinkomsten. För att därefter få fram den beskattningsbara förvärvsinkomsten minskas den taxerade förvärvsinkomsten med ett *grundavdrag*. Grundavdraget baseras på det för året gällande prisbasbeloppet och varierar med förvärvsinkomsten. Grundavdraget får dock aldrig vara högre än den taxerade förvärvsinkomsten för året.

En person som vid inkomstårets ingång fyllt 65 år (dvs. kommer under inkomståret att fylla 66 år eller mera) får som tillägg till grundavdraget även ett s.k. *förhöjt grundavdrag*. Avdrag ska för dessa personer göras med summan av grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Även det förhöjda

grundavdraget baseras på prisbasbeloppet och varierar med förvärvsinkomsten.

Det förhöjda grundavdraget, påverkas inte av om en person även omfattas av jobbskatteavdrag, utan en äldre pensionär som både har pension och arbetar tillgodoräknas båda dessa avdrag.

Statlig inkomstskatt

Eventuell *statlig inkomstskatt* beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten, dvs. efter avdrag med bl.a. grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Statlig inkomstskatt ska betalas med 20 procent på den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten, som överstiger 523 100 (år 2021), detta oberoende av ålder.

Det förhöjda grundavdraget för personer som vid inkomstårets ingång fyllt 65 år innebär dock en lägre beskattningsbar förvärvsinkomst vid en viss given inkomst. Detta innebär i sin tur att en äldre person kan ha en högre inkomst av tjänst (lön, pension) än en yngre person innan det blir aktuellt med statlig inkomstskatt.

Kommunal inkomstskatt

Kommunal inkomstskatt består av kommunalskatt och landstingsskatt och beräknas på den beskattningsbara inkomsten i förhållande till kommunal skattesats i respektive hemortskommun. Är individen medlem i svenska kyrkan betalas också kyrkoskatt.

Public serviceavgift

Public serviceavgift beräknas och betalas för den som har en beskattningsbar förvärvsinkomst dvs. beskattningsbar förvärvsinkomst efter avdrag med bl.a. grundavdrag och förhöjt grundavdrag. Avgiften är en procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till 2,092 inkomstbasbelopp (cirka 140 000 kronor), därefter ett fast belopp om en procent av 2,092 inkomstbasbelopp (cirka 1 400 kronor).

Allmän pensionsavgift

Allmän pensionsavgift betalas med 7 procent på avgiftsunderlaget. Allmän pensionsavgift betalas inte av personer födda 1937 eller tidigare. Den betalas inte heller för pensionsinkomster om pensionären är född 1938 eller senare, och inte heller vid pensionsgrundande inkomster understigande 42,3 procent av prisbasbeloppet.

Övriga avdrag som fastighetsavgift, kyrkoavgift, begravningsavgift m.fl. görs på samma sätt för alla skattskyldiga och beskrivs därför inte här.

Skattereduktion

Innan slutlig skatt kan beräknas görs vissa skattereduktioner bl.a. skattereduktion för allmän pensionsavgift, skattereduktion för arbetsinkomster och skattereduktion för förvärvsinkomst.

Skattereduktion för allmän pensionsavgift görs med den avgift som beräknats för den aktuella personen.

Skattereduktion för arbetsinkomst (jobbskatteavdrag) är beroende av arbetsinkomstens storlek och räknas endast av mot den kommunala inkomstskatten. Skattereduktion för arbetsinkomst är dessutom högre för den som fyllt 65 år vid inkomstårets ingång, (förstärkt jobbskatteavdrag). Skattereduktion för förvärvsinkomst är lägre vid låga inkomster och trappas upp med högre inkomster tills den maximala nivån om 1 500 kronor är nådd.

Dessutom finns det en skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden.

3.4. Skatt för personer bosatta utanför Sverige

En pensionär som bor i ett annat land och som får pension från Sverige kan av Skatteverket anses obegränsat skattskyldig, vilket innebär att beskattning sker enligt de regler som gäller för bosatta i Sverige. När Skatteverket fattar sitt beslut utgår man bland annat ifrån om en person har familj eller fastighet kvar i Sverige och hur lång tid personen bott utanför Sverige. Skatteverket kan ge en mer uttömmande information i detta hänseende.

En pensionär som inte anses ha väsentlig anknytning till Sverige är begränsat skattskyldig och betalar därför särskild inkomstskatt (SINK). Det är en definitiv skatt på 25 procent (från 2018, tidigare var SINK-skatten 20 procent), vilket innebär att någon självdeklaration inte behöver lämnas in för inkomståret. En person som uppfyller förutsättningarna för SINK har möjlighet att i stället begära att bli beskattad enligt inkomstskattelagen. Närmare information om eventuella fördelar och nackdelar med detta fås av Skatteverket.

Med vissa länder finns specifika skatteavtal som förhindrar dubbelbeskattning. Vilket land som har beskattningsrätten kan variera, men det kan förekomma att pensionen enbart beskattas i bosättningslandet oberoende av vem som betalar ut den. Denna skatt kan vara fördelaktigare för pensionären än skatteavdrag enligt svenska regler. SINK skatten blir då beslutad till 0 procent.

I de fall pensionären är begränsat skattskyldig har åldern ingen betydelse för skatteavdraget.

En pensionär som funderar på att flytta till ett annat land än Sverige kan vända sig till Skatteverket för att få mer kunskap om hur den svenska skatten på pensionen blir efter utvandring. Motsvarande myndighet i det aktuella landet kan sedan informera om eventuellt skatteavdrag i det landet.

3.5. Avgifter per anställd för företag

En arbetsgivare betalar in en viss procentsats av en persons arbetsinkomster. Arbetsgivaravgiften är i normalfallet 31,42 procent på den anställdes bruttolön. För arbetstagare födda 1938 och senare och som fyllt 65 år vid

inkomstårets ingång betalar arbetsgivaren enbart ålderspensionsavgiften på 10,21 procent.

Denna lägre avgift för personer som fyller 66 år under inkomståret kan i sig vara en drivkraft för arbetsgivaren att både behålla eller nyanställa äldre arbetskraft.

3.6. Egenföretagares personliga avgifter

En företagare som bedriver enskild näringsverksamhet måste betala egna personliga socialavgifter, som bl.a. ålderspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift och föräldraförsäkringsavgift, på sammanlagt 28,97 procent.

Om egenföretagaren är:

- född 1938–1955
- född 1956 eller senare (fyllt 62 år) och har tagit ut hel allmän ålderspension inklusive premiepension under hela inkomståret

behöver han/hon som driver enskild näringsverksamhet endast betala ålderspensionsavgiften på 10,21 procent.

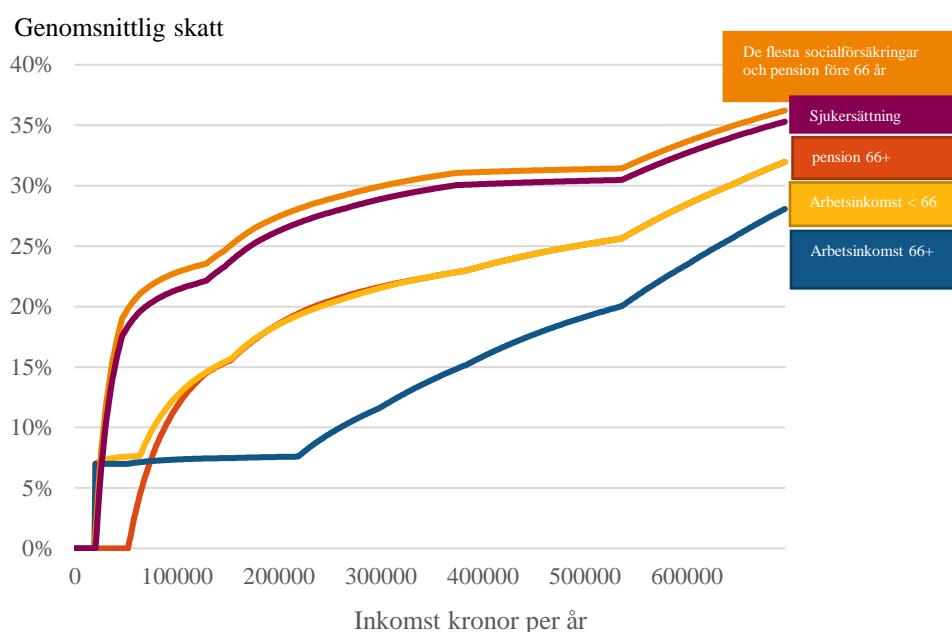
Sammantaget betalar företagaren som driver enskild näringsverksamhet och uppfyller ovanstående villkor således endast 10,21 procent i skatter och avgifter.

4. Skatt före och efter det år personen fyller 66 år

Det framgår av tidigare avsnitt att pensionärer betalar olika stor skatt beroende på om personen fyller 66 år under inkomståret eller är yngre. Skatten är även olika om en person arbetar före och efter denna tidpunkt.

Nedan finns ett diagram som visar genomsnittlig skatt för år 2021 vid olika inkomster och vid olika åldrar.

Diagram 1: Skatt 2021 vid given årsinkomst



Högst skatt betalar den som har socialförsäkringsförmåner eller som har tagit ut pension tidigt, dvs. personen är 65 år eller yngre under inkomståret (orange markering). Det är också den skatt som gällde historiskt för pensionärer med allmän pension före 2009, då det förhöjda grundavdraget infördes för personer som fyller 66 år under inkomståret, eller är äldre.

De med sjuk- eller aktivitetsersättning betalar något lägre skatt (lila markering). En pensionär som är på sitt 66:e år eller är äldre, och som har en pension som är lägre än 53 000 kronor per år, betalar ingen skatt (röd markering). En sådan pensionär har ett förhöjt grundavdrag som innebär en lägre skatt än den som gäller för en yngre pensionär. (Se vidare i Bilaga 2 där skatteskillnader för pensionärer visas.)

Lägst skatt betalar den som har arbetsinkomst och som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre (mörkblå markering). Vid arbetsinkomster upp till 233 000 kronor per år betalar individen som mest cirka 8 procent i skatt. Orsaken till den lägre skatten är att den som har arbetsinkomst får ett

jobbskatteavdrag. Den som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre har dessutom ett förhöjt jobbskatteavdrag och ett förhöjt grundavdrag.

Upp till en arbetsinkomst på 437 000 kronor per år för en person som under inkomståret fyller 66 år eller är äldre kan skatten ses som negativ, det vill säga staten betalar skattemedel till den som arbetar. Det bakomliggande resonemanget är att en person som arbetar från och med sitt 66:e levnadsår betalar en genomsnittlig skatt som upp till en inkomst på 437 000 kronor är lägre än 17,21 procent och får samtidigt en pensionsrätt på just 17,21 procent. Å andra sidan har man vid ett sådant resonemang inte tagit hänsyn till arbetsgivaravgiften på 10,21 procent, som helt går till ålderspension som också kan ses som en kostnad för den enskilde. Arbetsgivaravgiften betalas visserligen av arbetsgivaren men arbetstagaren ”betalar” samtidigt avgiften med lägre lön. Med det synsättet – att arbetstagaren betalar arbetsgivaravgiften på 10,21 – kan skatten inte ses som negativ. Pensionsrätterna på 17,21 procent får arbetstagaren ut i form av en framtida högre allmän pension. Det ger livsvarigt ca 110 kronor mer i pension per år för varje 10 000 kronor i årslön.

De som har arbetsinkomster betalar allmän pensionsavgift på 7 procent, en avgift som sedan får dras av från skatten. I exemplet har det antagits en kommunal skattesats på 32,28 procent och utan kyrkoskatt. Som framgår av diagrammet får en person under 66 år en högre skatt vid ca 537 100⁹ kronor vilket beror på att personen då börjar betala statlig inkomstskatt. En äldre person börjar betala statlig inkomstskatt vid en något högre arbetsinkomst cirka 596 700¹⁰ kronor, vilket har sin grund i det förhöjda grundavdraget för dessa äldre personer.

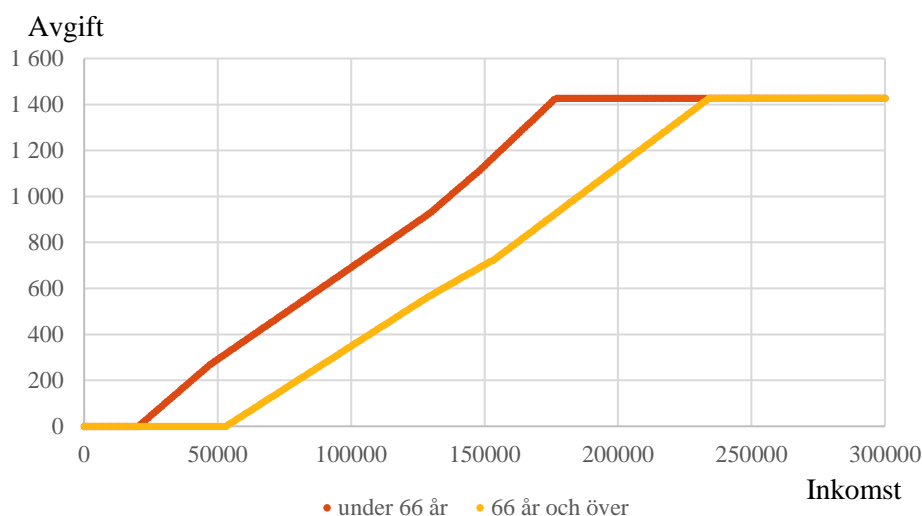
En person som arbetar istället för att ta ut pension kommer, som vi kan se av diagrammet, dock alltid att betala en lägre skatt för motsvarande storlek på inkomst. Detta får vägas mot värdet av den ledighet som helt eller delvist uttag av pension innebär för den blivande pensionären.

En person som är 66 år eller äldre och som har en taxerad förvärvsinkomst under cirka 234 000 kronor betalar en lägre public service-avgift än en person som är under 66 år med samma förvärvsinkomst. Det beror på att den som är 66 år eller äldre har ett förhöjt grundavdrag vilket medför att den beskattningsbara förvärvsinkomsten blir lägre, vilket i sin tur leder till att avgiften blir lägre. Skillnaden i avgift jämfört med individen som är under 66 år kan som mest vara cirka 500 kronor per år. Vid en förvärvsinkomst om 234 000 kronor eller mer så betalar den som är 66 år eller äldre samma avgift som den som är under 66 år.

⁹ Efter avdrag med grundavdrag motsvarar 537 100 den beskattningsbara inkomst på 523 100 som nämns under avsnitt ”statlig inkomstskatt” på sid. 6.

¹⁰ Efter avdrag med grundavdrag och förhöjt grundavdrag motsvarar 596 700 den beskattningsbara inkomst på 523 100 som nämns under avsnitt ”statlig inkomstskatt” på sid. 6.

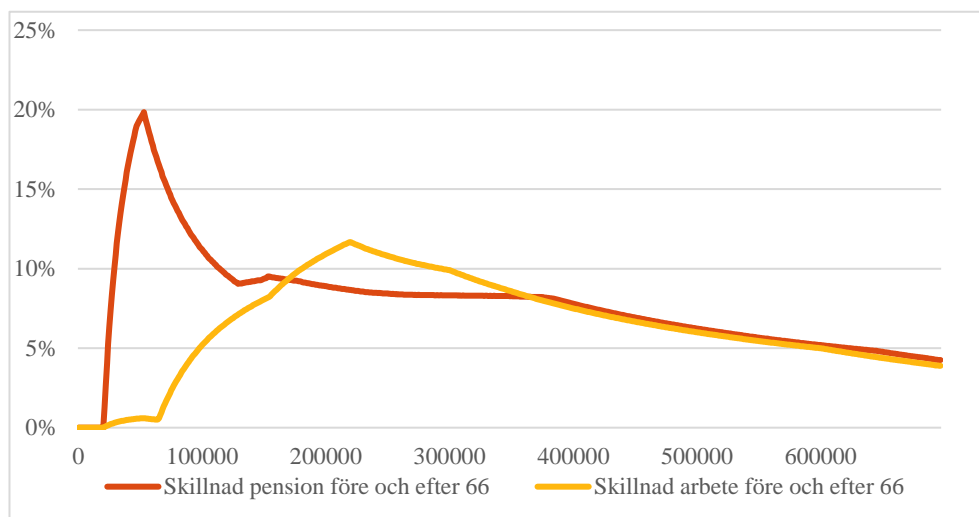
Diagram 2: Public service-avgift fördelat på taxerad förvärvsinkomst för de som är 66 år eller äldre och för de som är under 66 år



Nedan finns ett diagram för hur skatten skiljer sig åt för den pensionär som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre och den som inte gjort det. Störst är skillnaden i skatt vid en inkomst runt cirka 53 000 kronor för den som har pension (20 procentenheter). Den äldre pensionären betalar lägre skatt än den yngre.

Den som arbetar och fyller 66 år under inkomståret eller är äldre betalar också lägre skatt jämfört med den som arbetar och är yngre. Störst är skillnaden vid cirka 220 000 kronor i inkomst (12 procentenheter).

Diagram 3: Skillnader i skatt för olika årsinkomster

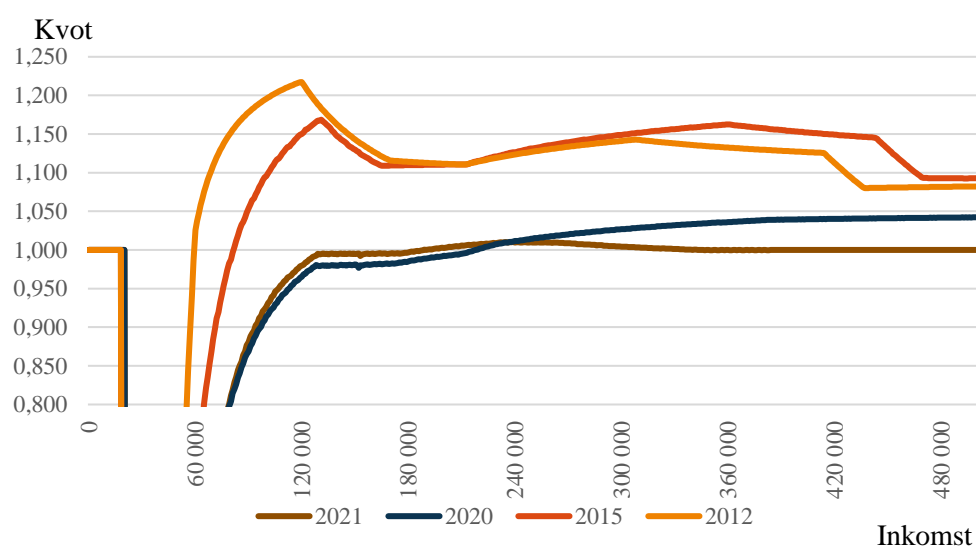


En utgångspunkt när pensionssystemet utformades var att skatten skulle vara lika på lön och pension. Därifrån har det gjorts avsteg genom jobbskatteavdraget från år 2007 och framåt samt genom sänkt skatt för pensionärer. Upp till en årsinkomst om 187 000 kronor för år 2021 är det lägre skatt på en pension, för en pensionär som är 66 år eller äldre, jämfört med en löntagare med samma inkomst som är under 66 år. Det innebär till

exempel att löntagare under 66 år som har relativt låga årsinkomster får betala högre skatt jämfört med pensionärer med samma årsinkomst. För årsinkomster som är högre än 187 000 kronor är det däremot ungefär samma skatt som för löntagare under 66 år som för pensionärer som är 66 år eller äldre.

Diagrammet nedan visar kvoten mellan skatt för pensionärer som är 66 år eller äldre och skatt för löntagare som är under 66 år. En kvot över talet ett visar högre skatt för pensionärer och en kvot under ett visar lägre skatt för pensionärer, 66 år eller äldre, jämfört med en löntagare som är under 66 år. Före år 2007 (2003–2006) var kvoten 1,0 för alla inkomster/pensioner. De olika linjerna anger vilket år som avses. För en månadsinkomst som är lägre än 15 600 kronor (187 000 kronor/år) är kvoten ett eller under. För högre inkomster är kvoten ungefär ett.

Diagram 4: Skillnad i skatt mellan pensionärer (66+) och löntagare under 66 år för olika månadsinkomster



En annan aspekt är att en stor del av arbetsgivaravgifterna kan betraktas som skatt, det vill säga utifrån ett försäkringsperspektiv ger inbetalningen inte någon rättighet som matchar denna avgift. Utifrån detta synsätt har vi, i denna rapport, gjort ett antagande om hur mycket av arbetsgivaravgiften som kan betraktas som skatt. Av arbetsgivaravgiften på 31,42 procent av lönen kan cirka 19,2 procent betraktas som skatt och således cirka 12,2 procent betraktas som en försäkringsavgift, se bilaga 3. Över avgiftstaket kan det mesta av arbetsgivaravgiften betraktas som skatt. Med ett annat synsätt att arbetsgivaravgiften ska täcka utgifterna för försäkringen m.m. blir skatteandelen lägre än 19,2 procent, dock som lägst 12 procent.

Tabell 3. Skatt på en årsinkomst om 300 000 kronor, inklusive det som kan betraktas som skatt via arbetsgivaravgift (19,2 procent) gällande lön

	Skatt på lön, person under 66 år	Skatt på pension, person över 65 år	Kvot skatt genom pension och lön
Inkomstskatt	64 600	64 800	1,00
Skatt via arbetsgivaravgift	57 600		
Totalt	122 200	64 800	0,53

Med detta synsätt betalas det högre skatt på lön än på pension. Oavsett inkomst är då alltid skatten högre på lön för personer under 66 år jämfört med pensionärer över 65 år. Givet skatten via arbetsgivaravgiften får löntagarna därför också avstå löneutrymme. Löntagarna skulle kunna få mer i lön om arbetsgivaravgiften sänktes, allt annat lika.

Korta fakta utifrån de ovan redovisade diagrammen:

- En genomsnittlig pensionär, som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre, får cirka 9 procentenheter lägre skatt på sin pension än en yngre pensionär.
- En genomsnittlig arbetstagare, som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre, får cirka 10 procentenheter lägre skatt på arbete än en yngre arbetstagare.
- På arbetsinkomster betalar, den som fyller 66 år under inkomståret eller är äldre, endast 8 procent i skatt på inkomster upp till 233 000 kr.
- Upp till en årsinkomst om 187 000 kronor är det lägre skatt för pensionärer, som är 66 år eller äldre, jämfört med löntagare som är under 66 år. Över denna gräns är det ungefär samma skatt för pensionärer som för löntagare.

5. Tjänstepensionens påverkar på skatten

Tjänstepension livsvarigt respektive på 5 år

En person som tar ut hela sin tjänstepension under fem år istället för livsvarigt får ut ett högre belopp de fem första åren och inget därefter. Nedanstående tabell visar olika typfall som har tjänstepension för privatanställda tjänstemän, ITP, samt allmän pension och i vilken mån det totalt utbetalda tjänstepensionsbeloppet påverkas av valet av utbetalningstid (nuvärdesberäknat med diskonteringsränta 0,4 procent realt). De allra flesta tjänar på att ta ut sin tjänstepension livsvarigt.

Tabell 4: Typfall med tjänstepension

Typfall	Allmän pension	<i>Tjänstepension livsvarigt</i>	Summa tjänstepension (nuvärde) kvinnor	Summa tjänstepension (nuvärde) män
Genomsnittlig person	10 900	3 450	835 621	797 398
Före detta höginkomsttagare	15 200	9 232	2 236 074	2 133 791
	Allmän pension	<i>Tjänstepension 5 år</i>		
Genomsnittlig person	10 900	11 961	711 964	711 964
Före detta höginkomsttagare	15 200	32 095	1 910 417	1 910 417

Av tabellen framgår att en person som tar ut sin tjänstepension under fem år får lägre tjänstepension jämfört med den som tar ut den livsvarigt, 15 procent lägre för kvinnor och 11 procent lägre för män. Jämförelsen är gjord utifrån genomsnittlig livslängd vilket då gör att skillnaden mellan könen beror på att kvinnor i genomsnitt lever längre.

Eftersom det ackumulerade beloppet är lägre när tjänstepensionen tas ut på fem år blir skatten också lägre, men bara med några procents skillnad. En höginkomsttagare får dock betala högre skatt, totalt sett, om tjänstepensionen tas ut på fem år istället för livsvarigt eftersom höginkomsttagaren då får betala statlig inkomstskatt. En sådan person får betala något högre sammanlagd skatt trots att personen får ett totalt lägre tjänstepensionsbelopp.

En person som har en mycket kort livslängd efter 65-årsdagen skulle dock kunna tjäna på att ta ut sin tjänstepension på kort tid.

Bilaga 1: Vanliga frågor

Stämmer det att skatten på pensionen blir lägre om jag väntar med att ta ut min pension till det år jag fyller 66 år?

Svar: Ja skatteavdraget blir lägre på pension från januari det år du fyller 66 år.

Exempel:

Två personer har båda en pension på 180 000 kronor per år vid uttagstillfället. En av dem är 62 år vid uttagstillfället medan den andra är 66 år vid uttagstillfället. Skillnaden i nettopension mellan de två pensionärerna blir då cirka 1 380 kronor per månad.

Orsaken är det förhöjda grundavdraget för den äldre pensionären.

Stämmer det att jag får betala lägre skatt om jag fortsätter jobba efter 65 års ålder?

Svar: Ja, skatteavdraget blir lägre, men först från och med januari det år du fyller 66 år. Om du fortsätter arbeta och väntar med att ta ut pension tjänar du även in nya pensionsrätter vilket ger en högre framtida allmän pension (undantag om du har garantipension).

Exempel:

Två personer har båda en arbetsinkomst på 180 000 kronor per år. Den ena är 62 år och den andra är 66 år. Skillnaden i nettoinkomst mellan den yngre och den äldre inkomsttagaren blir då cirka 1 490 kronor per månad.

Orsaken är dels det förstärkta jobbskatteavdraget och dels det förhöjda grundavdraget för den äldre inkomsttagaren.

Stämmer det att om jag tar ut pension vid 62 års ålder och ändå fortsätter att arbeta, får jag jobbskatteavdrag på både lön och pension?

Svar: Nej, du får bara jobbskatteavdrag på din lön, inte på pensionen.

Hur ser jag till att jag inte betalar för lite skatt det år jag tar ut pension?

Svar: För att du ska få rätt skatt det år du börjar ta ut din pension, är det viktigt att begära jämkning hos Skatteverket. Skatteuttaget från den månad du tar ut pensionen kan annars bli alldeles för lågt i förhållande till din totala årsinkomst.

Din tidigare arbetsgivare drog nämligen skatt, som om du skulle haft din lön under hela året medan Pensionsmyndigheten kommer att dra skatt som om du haft din pension under hela året, om du inte begärt jämkning.

Även under din tid som pensionär kan det vara viktigt att begära jämkning, speciellt om du har inkomster från flera håll, t.ex. tjänstepension.

Stämmer det att min arbetsgivare får betala lägre avgifter nu när jag är över 65 år?

Svar: Ja det är riktigt.

Vid arbete från och med januari det år du fyller 66 år, betalar din arbetsgivare enbart ålderspensionsavgiften på 10,21 procent på din bruttolön. För yngre arbetstagare är arbetsgivaravgiften 31,42 procent.

Bilaga 2: Skatteskillnader vid pension

Tabell för hur stor skatteskillnaden är för dem som har pension för år 2021.
Antagen kommunal skattesats är 32,28 procent.

Årsinkomst	Skatt pensionär över 66	Skatt pensionär 62–65	Skillnad per år	Skillnad per månad
50000	0	9718	9718	810
60000	1731	12380	10650	887
70000	4193	15004	10810	901
80000	6689	17606	10917	910
90000	9152	20208	11056	921
100000	11615	22811	11196	933
110000	14093	25413	11320	943
120000	16500	28016	11516	960
130000	18875	30650	11776	981
140000	21022	33903	12882	1073
150000	23169	37222	14053	1171
160000	25738	40800	15061	1255
170000	28569	44378	15810	1317
180000	31399	47918	16520	1377
190000	34229	51386	17158	1430
200000	37059	54855	17796	1483
210000	39922	58323	18402	1533
220000	42752	61791	19040	1587
230000	45582	65260	19678	1640
240000	48360	68728	20368	1697
250000	51103	72196	21094	1758
260000	53877	75665	21787	1816
270000	56620	79174	22554	1879
280000	59364	82725	23361	1947
290000	62107	86276	24169	2014
300000	64850	89827	24977	2081

310000	67624	93377	25753	2146
320000	70368	96928	26561	2213
330000	73111	100479	27368	2281
340000	75854	104030	28176	2348
350000	78625	107581	28955	2413
360000	81466	111131	29665	2472
370000	84274	114682	30408	2534
380000	87083	118072	30989	2582
390000	90117	121300	31182	2599
400000	93345	124528	31182	2599

Bilaga 3: Socialavgifternas skatteinnehåll

I socialavgiftslagen (2000:980) anges reglerna för socialavgifterna och procentsatserna för dessa. Det finns också en allmän löneavgift. Den fungerar som en socialavgift och brukar ofta tas med i tabeller om socialavgifter. Reglerna för den allmänna löneavgiften finns i lagen (1994:1920). Det finns inget angivet ändamål för den allmänna löneavgiften. Därför kan den avgiften betraktas som skatt. För övriga socialavgifter finns det angivet i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter vilka förmåner de olika avgifterna ska finansiera. I den meningen kan dessa avgifter betraktas som försäkringsavgifter och inte skatter. Vi anser dock att även dessa avgifter kan betraktas som skatter till stor del. Det finns flera skäl till detta.

1. För de flesta avgifterna finns ingen koppling till de förmåner som dessa avgifter ska finansiera. Så till vida är det i praktiken ingen skillnad mellan till exempel sjukförsäkringsavgiften och den allmänna löneavgiften. Avgifterna redovisas under inkomstitlar i statsbudgeten. Eventuella skillnader mellan avgiftsinkomster och utgifter för sjukförsäkringen påverkar ingen fond eller något konto. Endast för ålderspensionsavgiften under det så kallade avgiftstaket finns det en koppling till de förmåner som avgiften ska finansiera. Övriga socialavgifter kan med detta synsätt betraktas som skatter.
2. Avgifternas nivåer anpassas ofta inte till nivåerna på de utgifter som dessa avgifter ska finansiera. Exempelvis har avgiftsinkomsterna från efterlevandepensionsavgiften varit högre än utgifterna för alla år från och med 2000. Överskotten har inte fonderats utan har använts till annat än vad som varit avsett. Vi anser att detta inte är förenligt med lagen om fördelning av socialavgifter. Avgiftsnivån för efterlevandepensionsavgiften har justerats vid några tillfällen och därför har det varierat hur stor andel av avgiften som inte har finansierat någon förmån. År 2016 var det till exempel ungefär 36 procent av avgiften som inte finansierade någon förmån. Avgiften sänktes 2017 och 2019. Även flera av de andra avgifterna har varit för höga vissa år men det har också förekommit att avgiftsinkomster har varit lägre än motsvarande utgifter.
3. För att en avgift ska kunna betraktas som en försäkringsavgift anser vi att den bör ha vissa likheter med en försäkringspremie. Den förvärvsaktiva bör med detta synsätt få en rättighet som motsvarar den avgift som har betalats. Det bör dessutom finnas

ett inslag av försäkringsbar ”risk” så att förmånen kan betraktas som en försäkring och inte som ett bidrag.

I Försäkringskassans rapport Försäkringskassan analyserar 2006:13 (Dutrieux & Sjöholm) *Försäkringsmässighet: skatter och avgifter i socialförsäkringens finansiering* redovisas beräkningar för de olika avgifternas skatteinnehåll enligt två olika principer. Den rapporten skrevs således 2006. En del regler och många avgiftsnivåer har ändrats sedan dess. Därför går beräkningarna inte direkt att tillämpa på dagens avgifter.

Tabellen nedan visar en bedömning av hur stor andel av respektive arbetsgivaravgift som kan betraktas som skatt utifrån det tredje synsättet ovan. Bedömningarna är osäkra och kan givetvis diskuteras. Tabellen visar bara arbetsgivaravgifter. För egenföretagare gäller andra avgiftsnivåer för en del av avgifterna.

Bedömningarna i tabellen avser ett genomsnitt. För en högavlönad person är skatteandelen högre eftersom avgifter över taken i de olika försäkringarna inte ger några försäkringsrättigheter. Även för lågavlönade kan skatteinnehållet vara högre eftersom det i praktiken även finns ”golv” i försäkringarna. Avgifter under golvet ger ingen ökad försäkringsrättighet eftersom olika garantiersättningar eller liknande kan betalas ut till den som har en lågt intjänad rättighet. För en medelinkomsttagare kan däremot skatteinnehållet i en avgift vara betydligt lägre än enligt tabellen.

Tabellen visar att av arbetsgivaravgiften på 31,42 procent av lönen kan i genomsnitt 19,2 procent betraktas som skatt och 12,2 procent kan betraktas som en försäkringsavgift.

Antagande om skatt via arbetsgivaravgift (försäkringsperspektiv)

	<i>Avgift</i>	<i>därav skatt</i>	<i>försäkringsavgift</i>
Sjukförsäkringsavgift	3,55	1,77	1,78
Föräldraförsäkringsavgift	2,60	2,47	0,13
Ålderspensionsavgift	10,21	1,10	9,11
Efterlevandepensionsavgift	0,60	0,59	0,01
Arbetsmarknadsavgift	2,64	1,58	1,06
Arbetsskadeavgift	0,20	0,10	0,10
Allmän löneavgift	11,62	11,62	0
<i>Summa</i>	<i>31,42</i>	<i>19,23</i>	<i>12,19</i>

Nedan redovisar vi vilka förmåner som de olika avgifterna ska finansiera och hur vi har resonerat när vi har bedömt hur stor andel av avgiften som kan betraktas som skatt. Utöver de förmåner som vi nämner finansierar många av avgifterna också statliga ålderspensionsavgifter och administrationskostnader. Det kan också påpekas att de så kallade taken

ligger på olika nivåer för de olika försäkringarna vilket påverkar hur stor andel av avgifterna som kan betraktas som en skatt.

Sjukförsäkringsavgiften ska bland annat finansiera sjukpenning, rehabiliteringspenning, särskilt bidrag vid arbetslivsinriktad rehabilitering, närståendepenning, graviditetspenning samt inkomstrelaterad sjukersättning och aktivitetsersättning. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Avgifter som betalas för lön över de tak som gäller för försäkringarna ger ingen försäkringsrättighet. För sjuk- och aktivitetsersättningen finns också ett ganska högt ”golv”. Den som har en låg sjukersättning eller aktivitetsersättning får garantiersättning som utfyllnad. För avgifter mellan tak och golv finns dock en viss korrelation mellan avgiftens nivå och nivån för till exempel sjukpenning och sjukersättning. Vi bedömer att ungefär 50 procent av sjukförsäkringsavgiften kan betraktas som skatt.

Föräldraförsäkringsavgiften finansierar föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Föräldrapenning kan betraktas som ett bidrag snarare än en försäkring. De flesta planerar att bli föräldrar, det finns knappast någon försäkringsbar risk. Tillfällig föräldrapenning består bland annat av delförmånerna vård av barn och så kallade pappadagar. Bara för den förstnämnda delförmånen finns det en försäkringsbar risk. Alla förvärvsaktiva som det betalas avgift för har dock inte barn eller har inte barn i rätt ålder och får därför ingen motsvarande försäkringsrättighet. Därtill kommer en takeffekt. Vi bedömer att ungefär 95 procent av föräldraförsäkringsavgiften kan betraktas som skatt.

Ålderspensionsavgiften finansierar inkomstpension, tilläggspension och premiepension. Den del av ålderspensionsavgiften som baseras på löner under det så kallade avgiftstaket kan i sin helhet betraktas som en försäkringsavgift eftersom den på ett tydligt sätt finansierar inkomstgrundad ålderspension. I detta fall bortser vi således från det golv som främst utgörs av garantipension och bostadstillägg. Om man tar hänsyn till detta skulle även en del av ålderspensionsavgiften under avgiftstaket kunna betraktas som en skatt eftersom den i praktiken inte ger någon ökad försäkringsrättighet. Den del som ligger över avgiftstaket kan i sin helhet betraktas som skatt. För närvarande kan drygt 10 procent av avgiften betraktas som skatt.

Efterlevandepensionsavgiften finansierar förmånerna änkepension, omställningspension och barnpension. Änkepension svarar för ungefär 90 procent av utgifterna. Änkepensioneringen är dock under avveckling. De som nu är förvärvsaktiva får ingen försäkringsrättighet för den del av avgiften som finansierar änkepension. Bara en del av de förvärvsaktiva har barn som kan få barnpension eller en anhörig som kan få omställningspension om den förvärvsaktiva avlider. För övriga är även resten av efterlevandepensionsavgiften en skatt. Dessutom finns det ett golv för dessa inkomstgrundade ersättningar. Den som har låg omställningspension eller barnpension kan få garantiersättning respektive efterlevandestöd som utfyllnad. Vi bedömer att närmare 99 procent av efterlevandepensionsavgiften kan betraktas som skatt.

Arbetsmarknadsavgiften finansierar bland annat arbetslöshetsförsäkring, aktivitetsstöd och lönegaranti. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Taket

inom arbetslöshetsförsäkringen är mycket lågt jämfört med övriga socialförsäkringar. Därför bedömer vi att 60 procent av arbetsmarknadsavgiften kan betraktas som skatt.

Arbetsskadeavgiften finansierar främst invalidlivräntor, efterlevandelivräntor och vissa vårdersättningar enligt arbetsskadeförsäkringen med föregångare. Avgiften är lika för alla oavsett risk. Det finns också en takeffekt. Vi bedömer att ungefär hälften av avgiften kan betraktas som skatt.

Allmän löneavgift kan som nämnts tidigare i sin helhet betraktas som en skatt eftersom den inte finansierar någon specifik förmån.

www.pensionsmyndigheten.se

